

Beyaz Yakalı Yaşam Tarzları

İstanbul ve Ankara Örneğinde Nitel Bir Analiz

Zehni ÖZMEN

phoenix

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayımlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

**Beyaz Yakalı Yaşam Tarzları
İstanbul ve Ankara Örneğinde Nitel Bir Analiz
Zehni Özmen**

Editör: Ali Esgin

Kapak Tasarımı: nhanmus

Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

Eylül 2017, Ankara

ISBN No: 978-605-9801-62-1

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Desen Ofset A. Ş.

Sertifika No: 11289

Birlik Mah. 448. Cad. 476. Sk. No: 2

Çankaya/Ankara Tel: 0 (312) 496 43 43

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Beyaz Yakalı Yaşam Tarzları

İstanbul ve Ankara Örneğinde Nitel Bir Analiz

Zehni ÖZMEN

ZEHNİ ÖZMEN, 1979 yılında doğdu. Kayseri Argıncık semtinde ilk ve ortaöğrenimini tamamladı. 2002’de Marmara Üniversitesi İngilizce Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde lisans, 2011’de Erciyes Üniversitesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü’nde yüksek lisans, 2015’te Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nde doktora eğitimini tamamladı. Erciyes Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nde öğretim üyesi olan Özmen sinema, sosyal tabakalaşma ve psikanaliz gibi alanlarla ilgileniyor. E-posta adresi: thezeyni@gmail.com

Teşekkür

Bu kitap Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Doktora Programı için yazdığım tez çalışması üzerinden hazırlanmıştır. Tez hocam Prof. Dr. Mustafa AYDIN'a, jüride yer alan Prof. Dr. Köksal ALVER, Prof. Dr. Ertan ÖZENSEL, Prof. Dr. Murat ÇEMREK ve Doç. Dr. Koray DEĞİRMENCİ'ye, kitabın Türkçe düzeltile-
rinde yardımcı olan Amiral rumuzlu eski beyaz yakalı ağabe-
ye ve Sevil hanıma, bu tezin bir kitap haline gelmesine doğru-
dan katkısı bulunan Doç. Dr. Ali ESİN'e, beni sürekli dinle-
me nezaketi gösteren, yeri geldiğinde "sıkıştıran" ve böylece
çalışabilmeme yardımcı olan arkadaşlarım Doç. Dr. M. Serdar
KÜTÜK, Yrd. Doç. Dr. Ceyhan YÜCEL, Yrd. Doç. Dr. M. Çağ-
lar BAYDOĞAN'a, bana vakitlerini ayıran tüm görüşmecile-
rime ve hiçbir konuda desteğini esirgemeyip sürekli destek
olan sevgili Nihan MUŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Zehni ÖZMEN
Eylül 2017, Kayseri

İçindekiler

Teşekkür	5
Kısaltmalar	9
Giriş	11
Bölüm 1: Yaşam Tarzı	27
Bölüm 2: Nasıl Beyaz Yakalı Olunur?	59
Bölüm 3: Çalışma Mekânı	101
Bölüm 4: Şehir	137
Bölüm 5: Ev	175
Sonuç	207
Kaynakça	215

Kısaltmalar

AA	Aylak Adam
AVM	Alışveriş Merkezi
CC	Carbon Copy (Karbon Kopya)
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BOBO	Bourgeois Bohemian (Burjuva Bohem)
BCC	Blind Carbon Copy (Gizli Karbon Kopya)
CEO	Chief Executive Officer (İcra Kurulu Başkanı ya da Genel Müdür)
CIP	Commercially Important Person (Ticarette Uğraşan Önemli Kişiler)
CV	Curriculum Vitae (Özgeçmiş)
DSG	Direkt Schalt Getriebe (Çift Kavramalı Şanzıman Sistemi)
EİAŞ	Elektrik İletişim Anonim Şirketi
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu
ERP	Enterprise Resource Planning (Kurumsal Kaynak Planlaması)
FYI	For Your Information (Bilgilerinize)

IMF	International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
İİBF	İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
KPSS	Kamu Personeli Seçme Sınavı
MT	Management Trainee (Yönetici Adayı)
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
TDI	Turbocharged Direct Injection (Turboşarjlı Direk Enjeksiyon)
THY	Türk Hava Yolları
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
SBF	Siyasal Bilgiler Fakültesi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
VW	Volkswagen
YOS	Yeni Orta Sınıf

Giriş

Bebek, Arnavutköy, Mangerie, Lucca
Erkek Acetobalsamicocu kızlarsa Pucca
Cabarnet Sauvignon'a yeter mi cukka
Hesabını bilmedin beyaz yakalı¹

Yan departmanda bir kişi zam mı almış
Ulan yükselmek için illa adamın olacakmış
Yoksa uzaya roket göndersen müdüre yaranılmazmış
Sen bir "task"i "outsource" etmedin de, biz mi atladık beyaz yakalı?²

Karaköy'de yeni bir mekân açılmış
Menüsünde ahtapot "popisi" varmış
Makarnalarını Şili'den ısmarlarlarmış
Hayatın antin kuntin beyaz yakalı³

Jalapenoya ısrarla halapeno dedin
Fa-ji-ta güzel seçim diyen garsonu yerdin
Starbucks'ta dosyalarını masaya serdin
Şekil peşinde ömür geçirdin beyaz yakalı⁴

-
- ¹ #beyazyakalı *hashtag*'inden bir dörtlük. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/38711606>
  - ² #beyazyakalı *hashtag*'inden bir dörtlük. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/38733114>
  - ³ #beyazyakalı *hashtag*'inden bir dörtlük. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/38711606>

İş teslim etmek için patrona mail atarken pek bir darlandın
Halbuki alayını cc'ye koyup arkadaşını satarken pek bir rahattın
Biliyoruz acımazsın hak edene bcc de yaparsın
Koskoca Outlook'un utanma sebebinin beyaz yakalı⁵

Eyçar, faynens, edmin köpeğin olsun
Yıl sonu cebin bonusla dolsun
Internal meetinglerde sen bir idolsün
Bunu dayına anlat beyaz yakalı⁶

Kahve bağımlılığıyla övüneceksin
Kimsenin bilmediği balığı sen bileceksin
Ölürsen Alaçatı'ya gömüleceksin
Toplantı schedule et beyaz yakalı⁷

Yıllardır konuşulur; “Gençlik nereye gidiyor?” diye. Memlekette iyi eğitim görmüş, üniversitelerde binbir hayallerin eşliğinde okumuş, üstüne masterlar yapmış, sosyalliklerini en üst seviyede tutarak yaşamaya (ç)alışmış gençlerimiz bugün neler yapıyor diye sorduğumuzda aslında çok net bir şey görürüz: Kendini unutmaya zorlanmış bir kuşak, adı belki de “idare edelim” kuşağı. Kapitalizm denen çarkın içinde sıkışan bu insanları bu şekilde sokan, bu şekilde kalıp kalımadıklarını denetleyenler de vaktinde onlar gibi orada sıkışan ağabeyleri ve ablaları. Durumun en dramatik yönü de bu zaten. Ama bizler, ne istediklerini (büyüyen ya da büyüdüğünü sanıp olduğu

---

⁴ #beyazyakalı hashtag'inden bir dörtlük. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/38752649>

⁵ #beyazyakalı hashtag'inden bir dörtlük. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/38733114>

⁶ #beyazyakalı hashtag'inden bir dörtlük. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/38711606>

⁷ #beyazyakalı hashtag'inden bir dörtlük. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/38711606>

yerde sayarak başkalarının büyümesini sağlayanlar) bilmeyenlerin kucağına düşürülmüş, teslim olmadığımızda “yok olmak” ile tehdit edilen bir zavallılığın ve korkaklığın figüranlarıyız. Korkumuz yani aç kalmak, bir gelecekte yoksun bırakılmak içimize öyle işlemiş ki tüm geçmişimizi ve zekâmızı farazi bir gelecek uğruna feda edebiliyoruz. Steril ortamlarda, paravanlar arasında, arayüzler arkasında, yüzümüzde maskeler dünyaları kurtardığımızı sanıyoruz veyahut kendimizi. Bizler anlamsızlık ve para ikilemi arasında sıkışıp kalmış yeni çağın komprador namzetleriyiz.

Sekiz sene evvel, içinde bulunduğum ruh halini tarif etmek için bir iş başvurusu e-postasında yukarıdaki satırlara başvurmuştum. O günlerde de, bugünlerde de iyi bir orta öğrenim eğitimi almak, belli başlı üniversitelere girebilmek, sonrasında mezun olup plazaları mesken tutmuş bir şirketten offer (teklif) almak ve böylece corporate (kurumsal) takılacak dünyaya adım atmak ya da özel sektörü bir kenara itip bir devlet kurumunda kariyer uzmanı olmak ve sonrasında bir hayat kalitesi tutturmak, güvenli sitelerin “güvenli” duvarlarının arkasına sığınmak ve orada barınmak, ilginç hobiler edinmek, macera dolu aktiviteler peşinde koşmak, üç-beş günlük tatillerde yakın uzak farklı coğrafyalara seyahat etmek, Vedat Milor’dan görüp yemeğin en kalitelisini, en pahalısını ya da en lezzetlisini yiyeceğim diyerek kendini yaşadığı şehrin yakın uzak semtlerine ya da ülkenin her tarafına atmak, bütün bunların yanında entelektüel faaliyetlerden geri kalmamak ve belki de hepsinden önemlisi; bunların hepsini sosyal paylaşım siteleri üzerinden başka gözlerin seyrine açmak artık neredeyse sıradan şeyler. Konunun sıradanlığı mevzu bahis örneklerle ulaşmanın kolaylığıyla ilgili değil sadece. Çünkü az önce girişini yaptığım stil, bir kısım genç ya da orta yaşlı yurdum insanı için öğrencilik yıllarından itibaren istenilen, iş hayatına

girdikten sonra da elde edinilmesi için çabalanan yegâne stildir günümüzde.

Bu tarzın oluşumunu, kökenindeki motivasyonları, evrelerini ve geçirdiği değişimleri, dönüşümlerini ve sonuçlarını tek bir seferde ya da metinde açıklamak elbette mümkün değil. Günümüz dünyasında her bir parçanın diğer bir parçayla çoğu zaman doğrudan, bazen de dolaylı bir şekilde bağlantılı olduğunu ifade eden küreselleşme fikrine, hepimiz en azından belli bir süredir yürekten inanıyoruz ve bu da ister istemez, yanı başımızdaki olguları anlamaya ve anlatmaya çalışırken bizleri en az küreselleşme kadar makro olan modernlik, kapitalizm ve postmodernlik gibi başka terimlere başvurmaya zorluyor. Sosyal bilimler adı verilen bilimsel uğraşından da, özellikle şimdilerde çok disiplinli, çok yönlü ve bütüncül olmasını beklememiz gerekiyor zaten. Böyle bir anlayışı benimseyen bu kitabın yazarı için bir dönem bir parçası olduğu belirli bir olguyu, bir oluşumu, bir dönüşümü, bir ayrışmayı araştırmak ve anlatmak bir vazife olmalıdır diye düşünüyorum.

Dolayısıyla bu çalışmanın konusunu bu hassasiyetleri göz önünde bulundurup küreselleşme ve neoliberalist politikaların özellikle 80'lerden sonra parlattığı, kısaca "beyaz yakalı" olarak adlandırılan şehirli, iyi eğitilmiş, genç-orta yaştaki profesyonellerin yaşam tarzları ve bunların mekânsal ayrışmasının tartışılması olarak belirledim. Bu çalışmanın amacı en temelde, günümüz Türkiyesinde hayata atılmak üzere olan ya da atılmaya hazırlanan gençlerin çoğu için ideal bir "yaşam" gibi duran; dahası iyi eğitilmiş, şehirli, prezantabl; kariyer sahibi olmak, kariyer gelişimine önem vermek ve kaliteli bir yaşam sürmek gibi özelliklerle örülü olduğu düşünülen "profesyonel" hayatların meydana geliş süreçlerini, hangi farklı faydalar için yaşan-

duğunda ne tür “insanlar” yarattığını ve yaratabileceğini, hem makro düzeydeki kuramsal önermelerden yola çıkarak hem de yaşadığımız toplumdaki mikro düzeyde çeşitli kesitler sunarak araştırmaya, göstermeye ve açıklamaya çalışmaktır.

“Kaliteli/kalifiye/kariyer uzmanı/plaza insanı” beyaz yakalıların (ya da yeni orta sınıfın) temelleri, benden iki üstteki kuşağın ve çoğunlukla da hemen bir önceki kuşağın -Pierre Bourdieu’nun en temel kültürel sermaye aracı olarak gördüğü- bir eğitim sürecinden geçmesiyle yaptığı “sıçramalar” neticesinde atılmıştır. Elbette bu sıçramaların sayısı yüksek, dağılımı da çok geniş ol(a)mamıştır. Bir takım uluslararası ticaret anlaşmaları ve örgütlenmeleriyle 70’lerde temelleri atılan küresel dünya ekonomisi ve onun neoliberal politikaları kapitalist sermayenin dolaşım hızını iyice artırmış ve dünyamızı farklı coğrafyalarda kesintisiz olarak faaliyet gösteren yekpare bir piyasaya dönüştürmüştür. Dünyanın güçlü ekonomileri inovasyon ve strateji gibi süreçlerinin dışında kalan üretim, dağıtım, onarım, bakım vb. operasyonlarını kendi merkezlerinden dışarıya doğru kaydırarak (neticede devir, sembolik olandan değer yaratma devridir) emeğin görece daha ucuz olduğu coğrafyalarda yaptırmaya başlamıştır. Bu da uluslararası finans ağının bankalar, borsalar ve piyasalar aracılığıyla periferiye doğru genişletilmesi, çevre aktörlerin de dahil edildiği ortak yatırım hamlelerinin gerçekleştirilmesi, mal ve hizmetlerin efektif dağıtımını için lojistik altyapısının kurulması, çevredeki süreçlerin optimizasyonu ve denetimi için gerekli danışmanlık ve denetim birimlerinin oluşturulması, en nihayetinde de bütün bu süreçlerin eşgüdümü hale getirilmesi ve aynı zamanda sembolik değerini üst yapısal olarak belirlenmesi için gereken bilişim ve telekomünikasyon altyapılarının kurulması ve merkezle birleştirilmesi anlamına gelmekteydi.

lke bu küresel genişleme payesinden 80'lerden itibaren nasibini almaya başlamıştır (zellikle bu dönemi ele alan çalışmalar için bkz. Kozanoğlu, 1993; Bali, 2011). Yabancı sermayenin ülke ekonomisine ya da ülke ekonomisinin küresel sermayeye eklenmesiyle birlikte bankacılık, finans, danışmanlık, denetim, bilişim, telekomünikasyon, reklamcılık ve medya gibi sektörler gelişmiş ve buralarda istihdam edilmek üzere iyi eğitim almış, birkaç yabancı dil bilen, yüzü Batı kültürüne dönük yöneticilere ve yönetici adaylarına ihtiyaç olunmuştur. Bu durum, istihdam edilecek personelin yetiştirilmesi gibi bir ihtiyaı da doğurmuştur. Devletin özelleştirmelerle ekonomik alandan peyderpey çekilmeye başlaması ve böylece yabancı sermayenin ortaklaşa yatırım hamleleri üzerinden enerji, otomotiv, inşaat, perakende satış, zincir mağazacılık ve hizmet gibi sektörlere girmesi bu niteliklere sahip personelin bu alanlarda istihdamının artmasına yol açmıştır.

Beyaz yakalı kategorisinin bu çalışma özeline ilgilendiğim iki türünün yani plaza profesyonellerinin ve bunların kamudaki muadili kariyer uzmanlarının özelliklerini, Barbara Ehrenreich'in (Aktaran Kozanoğlu, 1993: 55-56) profesyonel orta sınıf karakteristiğinden hareketle şu şekilde sıralayabiliriz: 1) Meslek: Birçoğu holdinglerde, bankalarda, kamu kuruluşlarında yani modern ve büyük örgütlerde çalışır. 2) Belirleyici zellikler: Uzun bir eğitimi tamamlamış ve buna ilişkin unvanları alabilmiş kişilerdir. Yaşamları boyunca mesleki gelişmeleri izlemeleri, kendilerini geliştirmeleri beklenir. 3) Gelir: Genelde toplum ortalamasının üzerinde kazanırlar. Kendilerine benzeyen insanların çoğunlukta olduğu bir semtte yaşayıp öyle ya da böyle bir ev sahibi olurlar. 4) Yaşam Tarzı: Mütemadiyen alt sınıflardan kaçar ve üst sınıfları kovalarlar. Sosyal çevreleri de kendi gibi olan insanlardan meydana gelir.

“Gelişmiş” zevklerinin ve hobilerinin olduğu düşünülür ya da onlar öyle düşünürler.

Milton Berman ise *yuppie* (kentli genç profesyoneller ya da sınıf atlayabilecek kentli profesyoneller ifadesinin kısaltması olarak kullanılır) teriminden yola çıkar ve bu kategoriye girenleri hırslı, rekabetçi, kendine güvenen, sınıf atlama ihtimali yüksek olan, 25-39 yaşları arasındaki yöneticiler olarak tarif eder. Berman’ın *yuppiesinin* özellikleri şöyledir: Genelde metropollerde yaşarlar. İşkolik olduklarından eve iş götürebilir, hatta gerekirse hafta sonlarında bile çalışabilirler. Ajandalarına bakmadan gündelik hayatlarını planlayamazlar. İşte çok vakit geçirdiklerinden genelde iş yerlerine yakın semtlerde oturmayı tercih ederler. Şehir merkezindeki rezidanslarda ya da restore yapılarda yaşarlar. “Markalı” ürünleri tüketmeyi tercih eder, meşgul oldukları için genelde dışarıda, özellikle de dünya mutfağından seçenekler sunan restoranlarda yemeklerini yer, teknolojiyi hayli yakından takip ederler. Evlilik, çocuk sahibi olma gibi hedefler genelde kariyer önceliklerinden sonra gelir (Berman, 2008: 1072-1073).

Bu kategorinin ülkemizdeki yansımalarına baktığımızda kabaca şu tespitlerin yapıldığını görürüz: “... bunlar, yabancı dil bilen, muhtemelen yurt dışı ilişkileri sağlam, diploma gerektiren mesleklere sahip insanlar, ya da iyi okullara giden ve bu tür mesleklere sahip olacak öğrenciler”dir (Keyder, 2014). Yeni orta sınıfın kabaca iki maaşlı bir aileden, muhtemelen bir veya iki çocuktan oluştuğunu ifade eden Çağlar Keyder, bu insanlar arasında Kayseri gibi şehirlerde yaşayan, eğitim, dünyayla ilişki, teknolojik beceri açısından YOS’un sahip olduğu özelliklere sahip muhafazakârların da olduğunu ekler. Ali Ergur (2012: 51) ise bu konuyla ilgili daha özgül bir analize girer ve bu insanların yaşadığı hayatları özetleyen “hermetik

yaşam döngüsü” adını verdiği kapalı site, kapalı işyeri ve alışveriş merkezi üçlüsünden oluşan bir döngüden bahseder.

Çalışmada ele alınan konu ziyadesiyle önemlidir çünkü içinde yaşadığımız toplumu doğrudan ilgilendirmektedir. Her türlü eğitimin gençlerin kendi hayatlarını kurabilmeleri adına meslek edinme süreci olarak algılandığı, üniversite sayısının bir hayli arttığı, “temiz” ve “garanti” iş sahibi olmanın ülke gençliği ve onların ebeveynleri için neredeyse en temel amaç olduğu günümüzde; bu hayatlara ulaşmak için verilen çabaların bir hayli zorlaştığı, adaylar arasındaki rekabetin acımasız olduğu, hedeflerine ulaşan gençlerin ulaştıkları noktalarda kalabilmek için çok daha fazla zorlandığı; bu hayatlarla birlikte gelen tarzın kişileri bazen kendi aralarında, çoğu zaman da toplumun genelinden ayırdığı ve sosyal mesafeler yarattığı, kişilerde çeşitli duygusal travmalara ve psikolojik rahatsızlıklara sebep olduğu artık apaçıktır. Buradan hareketle, meselelerin ileride yaratabileceği toplumsal rahatsızlıklar da göz önüne alındığında bu süreçlerin ve hayatların sürekli gündemde tutulması özellikle sosyal bilimlerle uğraşanlar için elzemdir. Sayıları henüz çok az olsa da başka alanlarda (örneğin sinema, edebiyat ve sosyal medya) konuya çeşitli dikkat çekme girişimleri bulunmaktadır.⁸ Öte yandan bu tarz girişimlerin akademik alandaki sayısı şu an itibarıyla hayli azdır.

Konuyla ilgili olarak yukarıda atıf yapılanın haricinde diğer yerli çalışmalara baktığımızda en başta Bora, Üstün ve Erdoğan vd.’nin Boşuna mı Okuduk? Türkiye’de Beyaz Yakalı İşsizliği (2011) adlı kitabını görürüz. Eser Türkiye’deki beyaz yakalı işsizliğinin sosyal ve psikolojik yanlarına odaklanır;

---

⁸ Romanlar (bkz. Çelik, 2011 ve Bayer, 2013), kitaplar (bkz. Mogan, 2014; Aygül, 2010; Aygül, 2012a; Aygül, 2012b) sanal platformlar (bkz. Plaza Eylem Platformu: <http://plazaeylem.org/>)

özellikle de bahsi geçen işsizliğin bir sosyal deneyim olarak nasıl yaşandığıyla ilgilenen çalışma şu ve benzeri sorulara sahadan da gelen verilerle cevap vermeye çalışır: Üniversite mezunu işsizler işsizlikle nasıl baş ediyor? Mezunlar ne tür ayrımcılık mekanizmalarına tabi kaldıklarını düşünüyor? Güvencesizleşen dünyada nelere ne kadar güvенеbiliyorlar? İşsizlik deneyiminin orta sınıf “değerleri” ve “kimliği” ile etkileşimleri nasıl?

Bir diğer çalışma Irmak Karademir’den gelir. “Different Facets of New Middle Classness: A Case Study In The City of Ankara” (2009) adlı yayımlanmamış yüksek lisans tezi olan bu çalışma iki sorunun cevabını vermeye çalışır. Bunu da objektif ve sübjektif olmak üzere iki düzlemde uygulamaya koyar. Beyaz yakalılara odaklanan tezin iki temel sorusu şudur: Ankara’da yaşayan ve yapısal olarak beyaz yakalılar olarak adlandırılan yeni orta sınıfa ait kişilerin nesnel özellikleri (ekonomik sermaye, kültürel sermaye, cinsiyet ve yaş kompozisyonu ve sınıf geçmişi gibi) nelerdir? Yeni orta sınıfta bu temel özelliklere sahip olanlar kendilerini nasıl ayırtırmaktadır?

Esnek Kapitalizm ve Maddi Olmayan Emek Üreticileri (Yüksel, 2008) isimli diğer bir yayımlanmamış doktora çalışmasının temel tezi şudur: Son 30-40 yıl içerisinde üretim tekniğindeki değişmelere paralel olarak yeni çalışma biçimleri, meslekler, meslek algıları, organizasyon yapıları ortaya çıkmış ve bu süreci takiben zihinlere yeni bir iş hayatı türü yerleşmiştir. Üretim tarzı ve çalışma hayatındaki bu değişimler yeni bir çalışan sınıfının da doğmasına neden olmuştur. Çalışma işte bu yeni çalışan sınıfın ideal tipini ortaya çıkarmaktadır.

Bir diğeri Rifat N. Bali’nin Tarz-ı Hayat’tan Life Style’a Yeni Seçkinler, Yeni Mekânlar, Yeni Yaşamlar (2002) isimli çalışmasıdır. Türkiye toplumunun 1980 sonrasında bu yana

geçirdiği hızlı dönüşümü; serbest piyasa ekonomisi hâkimiyeti, tüketimin insan kimliklerini belirleyen temel unsur oluşu, günlük yaşamın renklenmesi ve Amerikanlaşması, işadamlarının giderek medyatik olması, yüksek gelir düzeyine sahip Beyaz Türkler'in "kara kalabalıklar"dan uzaklaşarak korunaklı sitelere yerleşmesi, zevke düşkünlük ve seçiciliğin statü imgesine dönüşmesi gibi konular üzerinden ele alan çalışma, son yirmi yılın gazete ve dergilerinden titiz bir arşiv çalışması yaparak bahsi geçen dönüşümü gözler önüne seriyor.

Diğer bir çalışmada, Yuppies, Prenslar ve Bizim Kuşak'ta (1993) Kozanoğlu "başarı ve kazanma"nın, paranın, "business"ın, statünün, kariyerin yükselen değer oluşuyla ortaya çıkan ve bu eğilimin simgesi olan *yuppie*'leri; bürokrasinin koçbaşları olarak gördüğü *yuppie*'lerin hası "prenslar"le ve kendisinin dahil olduğu 57'liler kuşağıyla birlikte tartışıyor.

Konuyla ilgili yabancı kaynaklardan öne çıkan birkaçını sıraladığımızda ilk olarak Tony Bennett ile Mike Savage'ın bir grup yazarla beraber yayımladığı *Culture, Class, Distinction* (2009) adlı çalışmayı görürüz. Eşitsizliğin çağdaş formu olan kültürel sermaye üzerine yapılmış bu çalışma, alandaki tartışmalara önemli bir katkıdır. Günümüz Britanyasının kültürel pratikleri üzerine odaklanan kitap, Pierre Bourdieu'nun klasik çalışma alanlarından biri olan kültür ile sınıf arasındaki ilişkileri, alandaki yeni tartışmaların ışığı altında yeniden ele almaktadır. Bu yeniden ele alış sınıf, toplumsal cinsiyet, etnisite, müzik, film, televizyon, edebiyat, sanatsal tüketim, sportif faaliyetler, yemek pişirme kültürü, bedensel ve kişisel bakım pratikleri gibi konuları ve onların arasındaki ilişkileri de içerir.

Bir diğer çalışma David Bell ve Joanne Hollows tarafından derlenen *Historicizing Lifestyle: Mediating Taste, Consumption and Identity from the 1900s to 1970s* (2006) isimli eserdir. Bu orijinal çalışma beğeni, medya ve yaşam tarzı

arasındaki ilişkiyi kuvvetli ampirik veriler eşliğinde alanın önemli tartışmalarına değinerek 1900'lerden 1970'lere kadar geçen süreçte analiz eder. Günümüz ile geçmiş arasındaki bağlantıyı, süreklilikler ve süresizlikler üzerinden değerlendiren çalışma yaşam tarzı temsillerinin kişiyle olan ilişkisini daha detaylı olarak ortaya koymaya çalışmaktadır.

Diğer bir çalışma David Brooks'un *Bobos in Paradise: The New Upper Class and How They Got There*⁹ (2001) adlı kitabıdır. Brooks bu çok satan ilgi çekici kitabında günümüz üst sınıfını tanımlamak için yeni bir terim ortaya atar. Kapitalist burjuva sınıfının özelliklerini, bu özelliklere karşıt duran bohem hippy kültürüyle birleştiren bir terimdir bobo. Brooks'a göre bilgi çağının kültürel sonuçlarıyla boğuştuğumuz bu zamanlarda karma bir yaşam tarzını sahiplenen yepyeni bir kuşaktır bobolar.

Derek Wynne ise *Leisure, Lifestyle and the New Middle Class* (1998) adlı eserinde Bourdieu'nun meşhur çalışmasına (bkz. aşağıdaki çalışma) yaslanan bir kuramsal bağlam üzerinden yeni orta sınıflardaki kimlik kavramının sosyal oluşumu tartışır. Çalışma bu tartışmayı iki tez üzerinden ele alır: I) Yeni orta sınıfların sosyal kimliğinin boş zaman ve kültürel tüketimdeki ağırlığı üretim faaliyetindeki ağırlığından daha fazladır. II) Sosyal kimliğin oluşumunu belirleyen en etkin göstergenin sınıfsal konum olduğu tezinin doğruluk derecesi-

---

⁹ Amerikalı gazeteci David Brooks'un (2001) literatüre kattığı bu ifade İngilizce Burjuva (BOurgeois) ve Bohem (BOhemian) sözcüklerinden türetilen bir senteze yani burjuva sınıfı ile bu sınıfa şiddetli tepki gösteren bohem yaşamli aydınların sentezine atıfta bulunmaktadır. Kendilerini sınıfsal, dinsel ya da etnik kökenleriyle değil de, aldıkları eğitim ve profesyonel alandaki meritokratik başarılarıyla tanımlayan BOBO'lar 60'ların solcu bohemliği ile 80'lerin neoliberal bireyci burjuvalığını birleştirmektedir (Aktaran İnan, 2012: 227).

ni ölçmek için boş zaman kullanımı ve kültürel tüketim süreçlerine bakılır.

Ve tabii ki alanın en önemli çalışması Pierre Bourdieu'nun *La Distinction: Critique Sociale du Jugement* (1984) adlı eseridir. Bourdieu bu çok önemli çalışmasında estetik zevklere dayanan bir toplumsal tabakalaşma kuramı geliştirmiştir. Onun kuramında kişinin sosyal dünyayla estetik tercihler üzerinden kurduğu ilişki, kişinin o dünyadaki statüsünü ve aşağı sınıftan olanlarla arasındaki sosyal mesafesini belirleyen ana unsurdur.

Alandaki önemli eserlere değindiğimize göre bizim çalışmanın yöntem kısmına geçebiliriz artık. Bu çalışmanın temel araştırma yöntemi bir vaka analizi olarak tasarlanmıştır. Çoğunlukla nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı çalışmada elde edilen veriler ilgili alan literatürünün sağladığı kuramsal çerçeveye harmanlanarak tartışılmıştır. Konumuzu oluşturan profile sahip, İstanbul ya da Ankara'da yaşayan onar katılımcıyla 2014 yılının Haziran ayında derinlemesine görüşmeler yapılmış ve buradan elde edilen veriler hem tartışılan meseleye bilgi sağlamak hem de çalışmanın "insansızlaştırılmış" bir sosyolojiye dönüşmesini bertaraf etmek için kullanılmıştır. Ekşi Sözlük'te ve *blog*'larda beyaz yakalı hayatlar üzerine yazanların kişisel görüşlerine ulaşan sanal araştırmalar derinlemesine görüşmelerin sağladığı veri akışına destek olmuştur. Üstelik "insan"la iç içe olan bir sosyoloji anlayışından hareketle, kitabın yazarının kişisel tarihindeki olaylara, örneklere ve duyduğu hikâyelere de yeri geldikçe başvurulmuştur.

Bir "tarz" sahibi olmak ya da oluşturmak nasıl bir şeydir? Yaşamın tarzı nasıl olur ve nasıl kendini gösterir? Yaşam tarzının mekânla ilişkisi hangi spesifik süreçlerle örülüdür? Bu tip soruları başlangıç noktası kabul eden birinci bölüm yaşam

tarzı kavramına odaklanacaktır. İlgili literatürün bu kavramı nasıl ele aldığına kısaca değinerek başlayacak olan bölümde tarzın ağırlıklı olarak hangi tarafta (üretim ya da tüketim) olduğunu bulmaya çalışacağım. Her iki tarafın da imkân ve sınırlılıklarına değinecek olan bölüm hangi tarafın ağır bastığı hususunda önce tüketim diyor gibi gözükecek ama sonrasında kararsız kalacaktır. Tüketim-yoğun hayatımıza somut bir örnek vermek için sıradan bir günümün sıradan detaylarını sizlerle paylaşacağım. Günümüzün beyaz yakalı dünyasından popüler tüketim pratikleri sıralayıp üzerine sahadan ufak eklemelerde bulunacağım. Tüketimin nasıl olup da “üretim”leştiğini yani bir tür “üretim”e dönüştüğünü kanıtlamaya ve bu tuhaf dönüşümün taşıyıcılarının kimler olduğunu göstermeye çalışarak bölümü bitireceğim.

Beyaz yakalı işlerin daha doğrusu beyaz yakalı hayatların ortaya çıkışı ve gün geçtikçe talep görmesi Türkiye’nin modernleşme serüveninin neresine denk düşer? Günümüz Türkiye’sinde yaşayan gençler niçin “temiz” işlerin daha doğrusu “temiz” hayatların peşinde koşar ve tüm hazırlıklarını bu hedef doğrultusunda yapar? Beyaz yakalı bir profesyonel olmak için ne tür vasıflara sahip olmak ve hangi engelleri aşmak gerekir? “Kâğıt üzerindeki” engellerin aşılması bu hayata ulaşmanın kesin garantisini verir mi? Bu ve benzeri sorulardan hareket eden ikinci bölüm beyaz yakalı olma serüvenini hem makro hem de mikro düzeyde ele almaya çalışacaktır. Kendi kişisel hikâyemden yola çıkarak meseleye giriş yapacak, üniversite mezuniyeti sonrasında bir beyaz yakalı adayını kariyer açısından nelerin beklediğine dair somut örnekler verecek, oradan kendi ailemin kent hayatına geçiş hikâyesine bağlanacak ve sonrasında meselenin makro düzeydeki köklerine yani ülkenin ilk yıllarına hatta daha ötesine kadar uzanacağım. Geç Osmanlı, erken Cumhuriyet döneminden ve bu

dönemlerin küresel dünya ekonomisine eklenmesinden bahsedecek, hikâyeyi bu dönüşümün en çok hissedilir olduğu 80'lere kadar getirip beyaz yakalıların kabaca nasıl bir profile sahip olduğunu anlatacağım. Plaza beyaz yakalı ya da beyaz yakalı kariyer uzmanı olmak için nelerin gerektiğini kendi hayatımdan örnekler, görüşmecilerin aktardığı deneyimler, literatürden ve sanal ortamlardan atıflar eşliğinde açıklamaya çalışarak bölümü bitireceğim.

Genel olarak çalışma eyleminin tanımı, önemi ve gereği nedir? Beyaz yakalılar ne tür mekânlarda çalışır? Bu mekânların oluşumunu küresel sermaye, kapitalizm, modernite ve postmodernite gibi makro süreçler ne şekilde etkiler? Beyaz yakalılar niçin ve nasıl çalışır? Bu ve benzeri soruların cevabını bulmaya çalışacak olan üçüncü bölüm çalışma mekânına odaklanacaktır. Çalışma eyleminden ne anlaşıldığını tarif ederek başlayacak olan bölümde daha çok literatürden faydalanacağım. Hayali örnekler üzerinden insanların niçin çalıştığını ya da çalışmayı bırakmadığını göstermeye çalıştığım bölümün devamında konuyu beyaz yakalılara bağlayarak tartışmanın alanını daraltacağım. Devamında hem plaza beyaz yakalısının hem de kamu beyaz yakalısının hayatları hakkında görüşmecilerin anlattıklarından, sanal ortamdaki verilerden yararlanarak çeşitli durumlar, örnekler, hikâyeler ve tecrübeler aktaracağım. Sonrasında plaza beyaz yakalısının en ilginç özelliği olan "plaza dili"nden bahsedecek ve bölümü bitirirken bu hayatların insan karakterine neler yaptığına değineceğim.

Şehir aslında nedir? Bir şehrin sınırları nerede başlar ve nerede biter? Beyaz yakalı hayatların şehirle ne tür ilişkileri vardır? Şehir, beyaz yakalıyı nasıl üretir ve tüketir? Bu durumun tersi nasıl gerçekleşir? Dahası hangi süreçler üzerinden bu durum gerçekleşir? Bu soruları akılda tutup kentin kökenlerinden başlayarak şehir hayatından, bu hayatın içerdiği iliş-

kilerden, maddi ve manevi koşullarından bahsedecek olan dördüncü bölüm, şehirde maddi olan ile sanal olanın ilişkisine değinerek konusunu beyaz yakalılar bağlamında sorunsallaştıracaktır. Beyaz yakalıların şehirde nasıl yaşadığına, şehirdeki ayrışmanın somut ya da hayali örneklerine değinecek bölümün devamında mekân, yeri gelecek 19. yüzyıl Parisi, yeri gelecek 21. yüzyıl Ankarası, İstanbulu ya da Kayserisi olacaktır. Bölüm beyaz yakalı görüşmecilerin yaşadığı şehirden ne anladığını anlatmasıyla sona erecektir.

Ev nedir ve nasıl oluşur? Beyaz yakalı çalışanlar evlerini nasıl seçer ve kurar? Evleri, evdeki hayatları ve aile hayatları nasıldır? Bu kişiler, mahrem alanlarında ne üretir ve tüketir? Bu tarz sorulara cevap vermeye çalışacak olan son bölüm Martin Heidegger'den başlayıp Gaston Bachelard'a, John Urry'ye, Ali Madanipour'a, David Morley'e ve Walter Benjamin'e uzanan genel bir ev bahsi ile başlayacaktır. Devamında beyaz yakalılar özelinde güvenli siteler meselesine uğrayarak daralacak olan bölüm, görüşmecilerin evlerinden ve ev deneyimlerinden bahsederek sonlanacaktır.

Kaynakça

- Ahıska, M., ve Yenal, Z. (2006). *Aradığımız Kişiyi Şu An Ulaşılamıyoruz Türkiye’de Hayat Tarzı Temsilleri 1980-2005*. İstanbul: Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi.
- Akil Tutulması, (2009). *Memur*. Erişim tarihi 13 Temmuz, 2014 <https://eksisozluk.com/memur--71811>
- Aktar, A. (1990). *Kapitalizm, Az Gelişmişlik ve Türkiye’de Küçük Sanayi*. İstanbul: Afa Yayınları.
- Allen, J. (2000). *On Georg Simmel: Proximity, Distance and Movement*. M. Crang ve N. Thrift (Der.), *Thinking Space* (pp. 54-70). Londra: Routledge.
- Alver, K. (2013). *Siteril Hayatlar: Kentte Mekansal Ayrışma ve Güvenlikli Siteler* (3. Basım). Ankara: Hece Yayınları.
- Amiral, (2014a). Erişim tarihi 22 Aralık, 2014 <https://www.facebook.com/groups/flaneur/search/?query=CV>
- Amiral, (2014b). Erişim tarihi 14 Aralık, 2014 <https://www.facebook.com/groups/flaneur/search/?query=Eskiden%20köylülük%20önemli%20bir%20oranda%20Oiken>
- Amiral, (2014c). Tutunamayanlar. Erişim tarihi 14 Aralık

<https://www.facebook.com/groups/flaneur/permalink/744847465576916/>

- Arendt, H. (1958). *The Human Condition*. Chicago: University of Chicago Press.
- Aufheben. (2006). Keep on Smiling: Questions on Immaterial Labour. *Aufheben*, 14, 23-44.
- Auge, M. (1995). *Non Place: Introduction to an Anthropology of Supermodernity*. Londra: Verso.
- Ayata, S. (2005). Yeni Orta Sınıf ve Uydu Kent Yaşamı (Çev. Z. Yelçe). D. Kandiyoti ve A. Saktanber (Der.), *Kültür Fragmanları: Türkiye'de Gündelik Hayat* (s. 37-56). İstanbul: Metis.
- Aydın, M. (2009). *Moderniteye Dışarıdan Bakmak*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Aygül, İ. S. (2010). *Beyaz Yakalının Seyir Defteri*. İstanbul: Fastbook Yayınları.
- Aygül, İ. S. (2012a). *Beyaz Yakalının Akıl Defteri*. İstanbul: Optimist Yayınları.
- Aygül, İ. S. (2012b). *Beyaz Yakalının Keyif Defteri*. İstanbul: Optimist Yayınları.
- Bachelard, G. (1994) [1958] *The Poetics of Space*. (Çev M. Jolas). Boston MA: Beacon Press.
- Bagaeen, S., ve Uduku, O. (2010). Gated Histories: An Introduction to Themes and Concepts. S. Bagaeen ve O. Uduku (Der.), *Gated Communities Social Sustainability in Contemporary and Historical Gated Developments* (s. 1-8). Londra: Earthscan.
- Baker, U. (2012). *Kanaatlerden İmajlara: Duygular Sosyolojisine Doğru* (Çev. H. Abuşoğlu, 2. Basım). İstanbul: Birikim Yayınları.

- Bali, R. N. (2011). Tarz-ı Hayat'tan Life Style'a: Yeni Seçkinler, Yeni Mekanlar, Yeni Yaşamlar (9. Basım). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Baudelaire, C. (2006). *Paris Sıkıntısı* (Çev. T. Yücel). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Baudrillard, J. (1984). The Process of Simulacra. B. Wallis (Der.), *Art After Modernism: Rethinking Representation* içinde (s. 253-281). New York: New Museum of Contemporary Art.
- Bauman, Z. (2012). *Küreselleşme (Toplumsal Sonuçları)* (Çev. A. Yılmaz, 4. Basım). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2001), *The Individualized Society*. Cambridge: Polity Press.
- Bauman, Z. (1999). Çalışma, Tüketim ve Yeni Yoksullar (Çev. U. Oktem). İstanbul: Sarmal Kitabevi.
- Bauman, Z. (2009). Akışkan Aşk, İnsan İlişkilerinin Kırılganlığına Dair (Çev. I. Ergüden). İstanbul: Versus Kitap.
- Bauman, Z. (2000). *Liquid Modernity*. Malden: Polity.
- Bayer, S. (2013). *Kendi İçine Düşenler Ansiklopedisi* (2. Basım). İstanbul: Okur Kitaplığı.
- Bell, D., ve Hollows, J. (2006). Towards a History of Lifestyle. D. Bell ve J. Hollows (Der.), *Historicizing Lifestyle: Mediating Taste, Consumption And Identity from the 1900s to 1970s* içinde (s. 1-20). Hampshire: Ashgate Pub Co.
- Benjamin, W. (1999) *The Arcades Project*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bennett, T., Savage, M., Silva, E. B ve diğerleri. (2009). *Culture, Class, Distinction*. Londra: Routledge.
- Berman, M. (2008). Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor (Çev. Ü. Altuğ ve B. Peker, 11. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.

- Berman, M. (2008). *The Eighties in America (Great Events from History)*. Pasadena: Salem Press Inc.
- Berry, M. (2004). *Jennifer Government* (Reprint edition). New York: Vintage.
- Birkan, T. (2005). Sözlük. *Yamuk Bakmak: Popüler Kültürden Jacques Lacan'a Giriş* içinde (243-251.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Blunt, A. ve Dowling, R. (2006). *Home (Key Ideas in Geography)*. Londra: Routledge.
- Bora, T., Bora, A., Erdoğan, N., ve Üstün, İ. (2011). "Boşuna mı Okuduk?" *Türkiye'de Beyaz Yakalı İşsizliği*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Bora, T., ve Erdoğan, N. (2011). "Cüppenin, Kılıcın ve Kalemin Mahcup Yoksulları" *Yeni Kapitalizm, Yeni İşsizlik ve Beyaz Yakalılar. "Boşuna mı Okuduk?" Türkiye'de Beyaz Yakalı İşsizliği* içinde (s. 13-44). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bora, T. (2011). "Herkes İşsiz Ama Seninki Farklı" *Türkiye'de Beyaz Yakalı İşsizliğine Genel bir Bakış. "Boşuna mı Okuduk?" Türkiye'de Beyaz Yakalı İşsizliği* içinde (s. 49-71). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bora, T. (2013, 02 Temmuz). *Beyaz Yakalıların İsyanının Ardında Ne Var? Radikal*. Erişim tarihi 16.09.2014 http://www.radikal.com.tr/hayat/beyaz_yakalilarin_isyaninin_ardinda_ne_var-1140107
- Bottero, W. (2005). *Stratification: Social Division and Inequality*. Londra: Routledge.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste* (Çev. R. Nice). Cambridge: Harvard University Press.

- Boym, S. (2001). *The Future of Nostalgia*. New York: Basic Books.
- Bozdoğan, S. (2010). From 'Cubic Houses' to Suburban Villas: Residential Architecture and the Elites in Turkey. C. Kerslake, K. Öktem ve P. Robins (Der.), *Turkey's Engagement with Modernity Conflict and Change in the Twentieth Century* (s. 405-424). New York: Palgrave Macmillan.
- Brooks, D. (2001). *Bobos In Paradise: The New Upper Class and How They Got There*. New York: Simon & Schuster.
- Bugun Saat 6 Gibi Sarki Soyluyordum, (2014) *Plaza Türkçesi*. Erişim tarihi 16 Temmuz, 2014 <https://eksisozluk.com/entry/43036058>
- Burcuoğlu, Ş. (2013, 02 Şubat). "Plazalar akvaryum, biz de yemin peşindeki balıklarız". *Milliyet*. Erişim tarihi 16.09.2014 <http://www.milliyet.com.tr/plazalar-akvaryum-biz-de-yemin-pesindeki-baliklariz-/pazar/haber-detay/24.02.2013/1672680/default.htm>
- Ciguli, *Plaza İnsanı*. Erişim tarihi 16 Haziran, 2014 <https://eksisozluk.com/entry/44692611>
- Coco Mayo de Medina, (2014). HR Kronikleri. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014 <http://hrkronikleri.blogspot.com.tr/2014/07/kurumsal-copluk.html>
- Corrigan, P. (1997). *The Sociology of Consumption: An Introduction*. Londra: SAGE Publications Ltd.
- Cortada, J. (1998). *Rise of the Knowledge Worker*. Londra: Routledge.
- Crary, J. (2010). Gözlemcinin Teknikleri: On Dokuzuncu Yüzyılda Görme ve Modernite Üzerine (Çev. E. Daldeniz, 2. Basım). İstanbul: Metis Yayınları.

- Çelik, B. (2011). *Dünyanın Uğultusu*. İstanbul: Can Yayınları.
- D K A, (2013). *Plaza Türkçesi*. Erişim tarihi 16 Temmuz, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/38880369>
- Debord, G. (1996). *Gösteri Toplumu* (Çev. A. Ekmekçi ve O. Taşkent). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Deerin Adam, (2012). *Kurumsal Türkçe*. Erişim tarihi 13 Temmuz, 2014 <http://deerinadam.blogspot.com.tr/2012/06/kurumsal-turkche.html>
- Değirmenci, K. (2011). Kentsel Mekanda “Yerin” ya da “Otan-tik” Olanın Yeniden İnşası. E. Eğribel ve U. Özcan (Der.), *Değişim Sosyolojisi Dünyada ve Türkiye’de Top-lumsal Değişme* (s. 277-291). İstanbul: Kitabevi.
- Devrin Basbakani, (2012). *Plaza Dili ve Edebiyatı*. Erişim tarihi 16.09.2014
<https://eksisozluk.com/entry/30927360>
- Douglas, M. ve Isherwood, B. (1979) *The World of Goods: Towards an Anthropology of Consumption*. Harmondsworth: Penguin.
- Dunbar, R. I. M. (2004). Gossip in Evolutionary Perspective. *Review of General Psychology*, 8(2), 100-110.
- Ergur, A. (2012). Hermetik Yaşam Döngüsünün Kuruluşu: Sana-yi-Sonrası Yaşam Biçimleri, Tüketim Örüntüleri ve Kentle Steril Temas Yordamları. *İletişim*, Özel Sayı 2, 11-68.
- Ergün, D. B. (2011, 03 Temmuz). Turnikeden Sonrası Tam Bir Tufan. *Radikal*. Erişim tarihi 16.09.2014 http://www.radikal.com.tr/turkiye/turnikeden_sonrası_tam_bir_tufan-1054929
- Featherstone, M. (2007). *Consumer Culture and Postmodernism* (Second Edition). Londra: SAGE Publications Ltd.

- Freud, S. (1961). *Beyond the Pleasure Principle* (Çev. J. Strachey). New York: W. W. Norton & Company.
- Geek İn Aad, (2013). *Plaza Türkçesi*. Erişim tarihi 13 Temmuz, 2014 <https://eksisozluk.com/entry/38879576>
- Gerke, S. (2002). Global Lifestyles under Local Conditions: the New Indonesian Middle Class. C. Beng-Huat (Der.), *Consumption in Asia Lifestyles and identities* içinde (s. 135-158). Londra: Routledge.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity.
- Göker, E. (2005). *Alladoxia*. Erişim tarihi 15 Haziran, 2014 <https://eksisozluk.com/entry/8287117>
- Graeber, D. (2013). Gereksiz İşler Olgusu Üzerine (Çev. C. M. Dallı) Erişim tarihi 14 Aralık, 2014 <http://www.birikimdergisi.com/guncel/gereksiz-isler-olgusu-uzerine>
- Guldur Beni Sozluk, (2013). *Plaza Dili ve Edebiyatı*. Erişim tarihi 13 Temmuz, 2014 <https://eksisozluk.com/entry/31036513>
- Gülhan, S. T. (2014). Teşhisin Tedhişinden Çıkış: Gezi Eylemleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma İçin Öneriler. V. S. Öğütte ve E. Göker (Der.), *Gezi ve Sosyoloji: Nesneye Yüzleşmek, Nesneyi Kurmak* içinde (s. 17-79). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hall, E. T. (1966). *The Hidden Dimension*. New York: Anchor.
- Harding, D. (2005). *Writing The City: Urban Visions and Literary Modernism*. Londra: Routledge.
- Hardt, M ve Negri, A. (2000a), *Empire*. Londra: Harvard University Press.
- Hardt, M ve Negri, A. (2000b). *Multitude*. New York: The Penguin Press.

- Harper, R. (2011). From Smart Home to Connected Home. R. Harper (Der.), *The Connected Home: The Future of Domestic Life* (s. 3-18). Londra: Springer.
- Harvey, D. (2003). The Right to the City. *International Journal of Urban and Regional Research*, 27.4, 939-941.
- Hatisaru, S. (2013, 20 Mayıs). Eczacıbaşı "Plaza Dili"ne Savaş Açtı. *Milliyet*. Erişim tarihi 16.09.2014
<http://www.milliyet.com.tr/eczacibasi-plaza-dili-ne-savas/ekonomi/detay/1711083/default.htm>
- Heidegger, M. (1993) [1978]. Building Dwelling Thinking. D. F. Krell (Der.), *Basic Writings from Being and Time (1927) to The Task of Thinking (1964)* (s. 347-63). Londra: Routledge.
- Hennion, A. (2005). Pragmatics of Taste. M. D. Jacobs & N. W. Hanrahan (Der.), *The Blackwell Companion to the Sociology of Culture* içinde (s. 131-144). Londra: Wiley-Blackwell.
- Heynen, H. (2005). Modernity and Domesticity Tensions and Contradictions. H. Heynen ve G. Baydar (Der.), *Negotiating Domesticity: Spatial Productions of Gender in Modern Architecture* (s. 1-46). Londra: Routledge.
- Homer, S. (2005). *Jacques Lacan (Routledge Critical Thinkers)*. Londra: Routledge.
- Hubbard, P. (2006). *City*. Londra: Routledge.
- İkon, (2012). *Plaza Kadını*. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/29039131>
- İnan, K. (2012). *Teknolojik İş(lev)sizlik: Kitle Üretiminden Yaratıcı Tasarıma*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- İnsel, A. (2012). Türkiye'de Burjuvazinin Serüveni Ahmet İnsel. *Görüş*, 76, 13-16.

- Jacobs, J. (2011). The Uses of Sidewalks: Safety (1961). R. T. LeGates ve F. Stout (Der.), *The City Reader Fifth Edition* içinde (s. 105-109). Londra: Routledge.
- Johnson, R. (2002). Defending Ways of Life: the (anti-)Terrorist Rhetorics of Bush and Blair. *Theory, Culture and Society*, 19(4), 211-231.
- Just My Luck, (2014). *Uzman*. Erişim tarihi 16 Temmuz, 2014 [https:// eksisozluk.com /entry/44953919](https://eksisozluk.com/entry/44953919)
- Karademir, I. (2009). *Different Facets of New Middle Classness: A Case Study In The City of Ankara*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Karpat, K. H. (2008). *Türkiye’de Toplumsal Dönüşüm*. Ankara: İmge.
- Keyder, Ç. (2009). Arka Plan. Ç. Keyder (Der.) *İstanbul: Küresel ile Yerel Arasında* içinde (s. 9-40). İstanbul: Metis.
- Keyder, Ç. (2014). “Yeni Orta Sınıf” a Dikkat. Erişim tarihi 12 Aralık, 2014 <http://arsiv.taraf.com.tr/haber-yeni-orta-sinifa-dikkat-157992/>
- Kopytoff, I. (1986). The Cultural Biography Of Things: Commoditization As A Process. Arjun Appadurai (Der.) *The Social Life Of Things: Commodities In A Cultural Perspective* (s. 64-91). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kozanoğlu, H. (1993). *Yuppieler, Prenslar ve Bizim Kuşak*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kumar, K. (2004). *From Post-Industrial to Post-Modern Society: New Theories of the Contemporary World*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Küçükömer, İ. (2007). “Batılılaşma” Düzenin Yabancılaşması (5. Basım). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

- Lavelle, J. F. (2012). *Blue Collar, Theoretically: A Post-Marxist Approach to Working Class Literature*. North Carolina: McFarland.
- Lefebvre, H. (2003). *The Urban Revolution* (Çev. R. Bonono). Minneapolis: University of Minesota Press.
- Lefebvre, H. (1991). *Critique of Everyday Life Volume I Introduction* (Çev. J. Moore, 2. Basım). Londra: Verso.
- Lordon, F. (2013). *Kapitalizm, Arzu ve Kölelik: Marx ve Spinoza'nın İşbirliği* (Çev. A. Terzi). İstanbul: Metis.
- Luke, R. (2005 [2003]). The Phoneur: Mobile Commerce and the Digital Pedagogies of the Wireless Web. P. Trifonas (Der.) *Communities of Difference: Culture, Language, Technology* (s. 185-204). New York: Palgrave Macmillan.
- Madanipour, A. (2003). *Public and Private Spaces of the City*. Londra: Routledge.
- Maffesoli, M. (1996) *The Time of the Tribes: The Decline of Individualism in Mass Society*. Londra: Sage.
- Mardin, Ş. (1973 [2012]). Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri. *Türkiye'de Toplum ve Siyaset* içinde (s. 35-78). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Marx, K. (2004) *Kapital: Kapitalist Üretimin Eleştirel Bir Tahlili Birinci Cilt* (Çev. A. Bilgi). Ankara: Sol Yayınları.
- McBeath, G. B. ve Webb, S. A. (1997). Cities, Subjectivity and Cyberspace. Sallie Westwood ve J. Williams (Der.), *Imagining Cities: Scripts, Signs and Memories* (s. 249-260). Londra: Routledge.
- McQuire, S. (2009). Mobility, Cosmopolitanism And Public Space In The Media City. S. McQuire, M. Martin, & S. Niederer (Der.), *Urban Screens Reader* içinde (s. 45-63). Amsterdam: Institute of Network Cultures.

- Merrifield, A. (2012). *Metromarksizm Şehrin Marksist Bir Hikâyesi* (Çev. N. Ünver). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Mieville, C. (1998). The Conspiracy of Architecture: Notes on a Modern Anxiety. *Historical Materialism*, 2(1), 1-32.
- Miles, M. (1997). *Art, Space and the City: Public Art and Urban Futures*. Londra: Routledge.
- Miles, M., ve Miles, S. (2004). *Consuming Cities*. Londra: Palgrave Macmillan.
- Mogan, S. (2014). *Beyaz Yalaka*. İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Moran, J. (2005). *Reading the Everyday*. Londra: Routledge.
- Moretti, F. (2005). Homo Palpitans: Balzac'ın Romanları ve Kentli Şahsiyet (Çev. Z. Altok). *Mucizevi Göstergeler* içinde (s. 137-159). İstanbul: Metis Yayınları.
- Morgan, D. (2009). *Acquaintances: The Space Between Intimates and Strangers*. Berkshire: Open University Press.
- Morley, D. (2000). *Home Territories: Media, Mobility and Identity*. Londra: Routledge.
- Morley, D. (2007). *Media, Modernity and Technology The Geography of the New*. Londra: Routledge.
- Naisbitt, J. (1984). *Megatrends: Ten New Directions Transforming Our Lives*. New York: Warner Books.
- Nickimi Unuttum, (2010). *Memur*. Erişim tarihi 13 Temmuz, 2014
<https://eksisozluk.com/entry/19309042>
- Ortaylı, İ. (1995). İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı (3. Baskı). İstanbul: Hil Yayın.
- Osgerber, B. (2006). Rapture of the Deep: Leisure, Lifestyle and the Lure Sixties of Scuba. D. Bell ve J. Hollows (Der.), *Historicizing Lifestyle: Mediating Taste, Consumption And Identity from the 1900s to 1970s* içinde (s. 88-107). Hampshire: Ashgate Pub Co.

- Özatalay, C. (2014). Gezi Direnişi: Antikapitalist mi, Alter-Kapitalist mi? V. S. Öğütle ve E. Göker (Der.), *Gezi ve Sosyoloji: Nesneye Yüzleşmek, Nesneyi Kurmak* (s. 170-185). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Özmen, Z. (2003, 21 Eylül). İşsiz Mezun Üretim Sistemi. *Radikal*. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014 http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=r2&haberno=2563&ek_tarihi=21/09/2003
- Özmen, Z. (2006, 01 Ekim). İİBF Mezunları. *Radikal*. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014 http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=r2&haberno=6292
- Özmen, Z. (2004, 27 Haziran). Her Yer Karanlık. *Radikal*. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014 http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=r2&haberno=3594&tarih=19/07/2004&ek_tarihi=27/06/2004
- Pamuktank, (2013). *Plaza Dili ve Edebiyatı*. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014 <https://eksisozluk.com/entry/32000251>
- Paramakash, (2003). *Aday Meslek Memuru*. Erişim tarihi 13 Temmuz, 2014 <https://eksisozluk.com/aday-meslek-memuru--595866>
- Pawlett, W. (2007). *Jean Baudrillard: Against Banality*. Londra: Routledge.
- Philo, C. (2000). Foucault's Geography. M. Crang & N. Thrift (Der.), *Thinking Space* (s. 205-238). Londra: Routledge.
- Pile, S. (2003). Sleepwalking in the Modern City: Walter Benjamin and Sigmund Freud in the World of Dreams. G. Bridge ve S. Watson (Der.), *A Companion to the City* içinde (s. 75-86). Oxford: Wiley-Blackwell.
- Reed, K., ve Cucumel, G. (2010). An Analysis of Time Use to Reveal National Differences in Lifestyle Patterns. P.

- Blyton, B. Blunsdon, K. Reed, ve A. Dastmalchian (Der.), *Ways of Living Work, Community and Lifestyle Choice* içinde (s. 17-32). New York: Palgrave Macmillan.
- Relf, E. (1976). *Place and Placelessness*. Londra: Pion.
- Rifkin, J. (2001). *The Age of Access: The New Culture of Hypercapitalism, Where all of Life is a Paid-For Experience*. New York: Tarcher.
- Russell, B. (1997). Aylaklığa Övgü. *Cogito*, 12, 61-71.
- Sak, G. (2013, 13 Temmuz). Şirketlerimiz Büyümezken Patronlarımız Nasıl Zenginleşiyor? *Radikal*.
- Sarapın, (2004). *Plaza İnsanı*. Erişim tarihi 16 Haziran, 2014 <https://eksisozluk.com/entry/4061493>
- Scase, R. (2007). *Global Remix: The Fight for Competitive Advantage*. Londra: Kogan Page.
- Semrin, (2013) *Plaza İnsanı*. Erişim tarihi 16 Eylül, 2014 <https://eksisozluk.com/entry/38852139>
- Sennett, R. (2002). *Ten ve Taş* (Çev. T. Birkan). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Sennett, R. (2012). *Together The Rituals, Pleasures and Politics of Cooperation*. New Haven: Yale University Press.
- Sennett, R. (1996). *Kamusal İnsanın Çöküşü* (Çev. S. Duran ve A. Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sennett, R. (2008). *Karakter Aşınması: Yeni Kapitalizmde İşin Kişilik Üzerindeki Etkileri* (Çev. B. Yıldırım, 3. Basım). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sennett, R. (2007). *The Culture of the New Capitalism*. New Haven: Yale University Press.
- Sennett, R. (2006). *Open City*. Erişim tarihi 10 Aralık, 2014 http://v0.urban-age.net/0_downloads/Berlin_Richard_Sennett_2006-The_Open_City.pdf

- Shields, R. (1992). Space for the Subjects of Consumption. R. Shields (Der.), *Lifestyle Shopping The Subject of Consumption* (s. 1-17). Londra: Routledge.
- Simmel, G. (2008a). Metropol ve Tinsel Hayat (Çev. N. Kalaycı). *Modern Kültürde Çatışma içinde* (s. 85-102). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Simmel, G. (2008b). Moda Felsefesi (Çev. N. Kalaycı). *Modern Kültürde Çatışma* (s. 103-134). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Simon, B. (2009). *Everything but the Coffee: Learning about America from Starbucks*. Berkeley: University of California Press.
- Slater, D. (2003). Cultures of Consumption. K. Anderson, Mona Domosh, S. Pile ve N. Thrift (Der.), *Handbook of Cultural Geography içinde* (s. 147-164). Londra: SAGE Publications.
- Smith, D. P. (2005). "Studentification": the Gentrification Factory? R. Atkinson ve G. Bridge (Der.), *Gentrification in a Global Context* (pp. 73-90). Londra: Routledge.
- Smith, N. (1996). *The New Urban Frontier: Gentrification and the Revanchist City*. Londra: Routledge.
- Soja, E. W. (2003). Writing the City Spatially. *City*, 7, 269-280.
- Supurling, H. (2008). *Gabriel García Márquez: a Life by Gerald Martin* - Review. Erişim tarihi 18 Aralık, 2014
http://www.telegraph.co.uk/culture/books/non_fiction/reviews/3563061/Gabriel-Garcia-Marquez-a-Life-by-Gerald-Martin-review.html
- Standing, G. (2011). *The Precariat: The New Dangerous Class*. Londra: Bloomsbury Academic.
- Stevens, Q. (2007). *The Ludic City: Exploring the Potential of Public Spaces*. Londra: Routledge.

- Thackara, J. (2005). *In the Bubble Designing in a Complex World*. Cambridge: MIT Press.
- Thorns, D. C. (2002). *The Transformation of Cities Urban Theory and Urban Life*. New York: Palgrave Macmillan.
- Tofler, A. (1971). *Future Shock*. New York: Bantam Books.
- Tomlinson, A. (1990). Home fixtures: Doing-it-yourself in a privatized world. A. Tomlinson (Der.), *Consumption, Identity and Style: Marketing, Meanings, and the Packaging of Pleasure* içinde (s. 40-51). Londra: Routledge.
- Touraine, A. (1971). *Post-industrial Society* (Çev. L. F. X. Mayhew). New York: Random House.
- Turner, B. S. (2008). *The Body and Society: Explorations in Social Theory* (3. Basım). Los Angeles: SAGE Publications Ltd.
- Türkülivestream, (2013). 12 Örnekle Plaza Türkçesine Giriş. Erişim tarihi 16.09.2014 <http://onedio.com/haber/12-adimla-plaza-turkcesine-giris-182744>
- Urry, J. (1995). *Consuming Places*. Londra: Routledge.
- Vaneigem, R. (1994) *The Revolution of Everyday Life* (Çev. Donald Nicholson-Smith). Londra: Rebel Press/Left Bank Books.
- Watson, N. (2001). Postmodernism and Lifestyles. S. Sim (Der.), *The Routledge Companion to Postmodernism* (s. 53-64). Londra: Routledge.
- Whyte, W. H. (1956). *The Organization Man*. New York: Simon & Schuster.
- Willmott, M. ve Nelson, W. (2005). *Complicated Lives: The Malaise of Modernity*. West Sussex: Wiley.
- Wirth, L. (2011). Urbanism as a Way of Life (1938). R. T. LeGates ve F. Stout (Der.), *The City Reader Fifth Edition* içinde (s. 96-104). Londra: Routledge.

- Wright, E. O. (2005). Foundations of a Neo-Marxist Class Analysis. In E. O. Wright (Ed.), *Approaches to Class Analysis* (pp. 4-30). New York: Cambridge University Press.
- Wynne, D. (1998). *Leisure, Lifestyle and the New Middle Class: A Case Study*. Londra: Routledge.
- Yüksel, Y. (2008). *Esnek Kapitalizm ve Maddi Olmayan Emek Üreticileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, E. (2012). *Genç Bir İşadamına* (28. Basım). İstanbul: Angora.
- Zizek, S. (2011). Şövalye Aşkına Ya Da Şey Olarak Kadın (Çev. T. Birkan). *Kırılğan Temas* içinde (s. 116-143). İstanbul: Metis Yayıncılık.